

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

Халықаралық қатынастар факультеті
Факультет международных отношений
Қазіргі юдқытайды зерттеу орталығы
Центр исследования современного Китая

ҚЫТАЙ МЕН ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІ ҚАТЫНАСТАРЫ: ТАРИХЫ МЕН БОЛАШАҒЫ

Тарих ғылымдарының докторы, профессор Н.МҰҚАМЕТХАНҰЛЫНЫҢ
60 жылдық мерейтойына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдарының жинағы

14 мамыр 2014 ж.

ОТНОШЕНИЯ КИТАЯ СО СТРАНАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: ИСТОРИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Сборник материалов международной научно-практической конференции,
посвященной 60-летию юбилею доктора исторических наук,
профессора НАБИЖАН МУКАМЕТХАНУЛЫ

14 мая 2014 г.

Алматы
«Қазақ университеті»
2014

МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ

ҒЫЛЫММЕН ӨРІЛГЕН ӨМІР

Байзакова Қ.Е. Ұстаз, ғалым Нәбижан Мұқаметханұлының өмір жолы мен ғылыми жетістіктері	3
Сұлтан Жанболатов. Нәбижан Мұқаметханұлы – бітімі асыл, деңгейі биік ғалым	6
Жақып Мырзаханұлы. Ғылым шыңына қол созған ғалым	9
Раев Д.С. Н.Мұқаметханұлының ғылыми зерттеулеріндегі хан Абылайдың дипломат-саясаткерлік тұлғасы	12
Зардыхан Қинаятұлы. Қытай жылнамаларынан түркі-қазақ тарихының маржанын сүзіп жүрген тарихшы	15
Төлебаев Т.Ә. Зерттеу ауқымы кең, қабылеті жоғары тарихшы	20
Боранбаева Б.С. Ел үшін еңбек етудің биік үлгісін жасаған ғалым	25
Құрмет Қабылғазыұлы. Өнеге	27

ҚЫТАЙ ЖӘНЕ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ: ТАРИХЫ МЕН БҮГІНІ
КИТАЙ И ЦЕНТРАЛЬНАЯ АЗИЯ: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ

Нұрлан Кенжеахмет. Қазақ этнонимінің Мин патшалығы тұсындағы қытай деректемелерінде алғаш жарыққа шығуы	31
Кожирова С. Из истории российско-китайской торговли в Центральной Азии	33
Сутеева Х.А. Политика царской России в отношении событий в западной части Цинской империи в 60-80 гг. XIX в. (по материалам Архива внешней политики России)	39
Мұқаметханұлы Н., Иماش Д.М. Кеңестік Қазақстан мен Қытайдың Шыңжаң өлкесі арасындағы байланыстар (XX ғ. бірінші жартысы)	44
Байдаров Е.У. Китай и государства Центральной Азии: новые возможности взаимовыгодного сотрудничества	49
Мырзабеков М.С., Серікқызы А. Қытай Халық Республикасының Ресей Федерациясымен қарым-қатынасындағы американдық фактор	52
Мажикқызы Н., Аширбекова Қ.С. XX ғ. 30-40-шы жылдардағы Қытайдың Шыңжаң өлкесіндегі әлеуметтік-саяси жағдай және Нығмет Мыңжани	54
Шарыпказы Н. Қазақстан мен Қытайдың білім саласындағы байланыстары	57
Алипқызы Р. Казахстанско-Китайское сотрудничество: культурный аспект	61
Досымбекова Р.Ө. Қытай тіліндегі қасиетті «тоғыз» санының тарихы	64
Жұмағұлов Қ.Т. Ғұндар және Еуразия тарихы	67
Қарасаев Ғ.М. Семей қаласының негізделуі және XVIII-XX ғасыр басы мерзіміндегі орталық азиядағы саяси, шаруашылықтық, сауда қатынастарындағы орны сол мерзімдегі ресейлік жазба деректерінде	70
Тоқтабай А. Қытай қазақтарының төбет ит тұқымын жаңғырту, өсіру және қазіргі заманға пайдалану тәжірибесі	78
Баймағамбетова Л.К., Сарсенбаев М.М. Роль странового брендинга в популяризации истории Казахстана	81

ҚАЗІРГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Қожахметұлы К., Андижанов А.Т. Проблемы оборонного сектора КНР (1949-1959)	86
Губайдуллина М.Ш. Китайский вектор в Европейской стратегии развития отношений с Азией	90
Алдабек Н.А., Сериккалиева А.Е. «Новая дипломатия Китая» и Шанхайская Организация Сотрудничества	94
Макашева К.Н. ШОС и вопросы формирования Энергетического клуба	97
Идрышева Ж.Қ., Ж.Бекетан, Жакитова М.Қ. XX ғасырдың соңғы он жылдығындағы Қытай мен Ресей арасындағы энергетикалық саладағы ынтымақтастық	102
Смағұлова К.Қ. Қытайдың Шыңжаңдағы аз ұлттарға ұстанатын саясаты	108
Akataeva A.A., Zhakenov D. China and US relations at present international relations	110
Күзембаева А.Б., Ұзақбаева Г. НАТО және ШЫҰ: тоғысу нүктесі	117
Жұматай Ғ.Б. Қытайдың демографиялық саясаты және оның халықаралық қатынастарға ықпалы	119
Ташметова Р.С. Тәуелсіз Қазақстан мен Қытай Халық Республикасы арасындағы дипломатиялық қатынастың қалыптасуы	126
Ibraemova E.B., Rakhimbaeva R.M. Kazakhstan and China: current position of affairs	128
Қожахметұлы К. Казахстан: проблема воды и национальная безопасность	130
Байзақова К.Е., Кызылбаева Ж.С. Ұжымдық қауіпсіздік жөніндегі келісім-шарт ұйымына мүше елдерінің ұлттық мүдде аясындағы стратегиялары	132
Мұқаметхан Н, Мырзақімова Т. Пәкістан сыртқы саясатының қалыптасу факторлары	138
Макашева К.Н., Тауасарова Ж.Ә. XXI ғасырдағы Еуразиялық идея және Қазақстанның даму мүмкіндіктері	142
Мовкебаева Г.А. Стратегия обеспечения энергетической безопасности Европейского Союза	145
Қожахметұлы К., Батырбекова А. Жапонияның қазіргі кезеңдегі саяси дамуының ерекшеліктері	150
Kukeeva F.T., Sembekov N. The role of university cooperation programme on providing humanitarian aids the case of the former Yugoslavia	154
Ауған М.А., Малғунусова А, Садықов А. Борьба с религиозным экстремизмом и терроризмом: опыт Казахстана	159
Chukubayev E.S., Kanaliyeva R.S. The threat of industrial espionage and information protection between Asia-Pacific Region and US	162
Мырзабеков М.С. Дүниежүзілік сауда және АКТ елдерінің Доха келіссөздеріндегі позициялары	166
Әліпбаев А.Р., Бөжеева Б.З. Дарфур қақтығысының шығу себептері және шешілу мүмкіндіктері	172
Исова Л.Т. Түркі әлемінің көшбасшысы Мұстафа Кемал Ататүрік көзқарасындағы жастар бағдарламасының өміршеңдігі	175
Кульбаева А.Т. Проблема 2014: казахстанский вектор	177
Chukubayev E.S., Kenzhegulov K.S. International terrorism as a crime against the peace and security of humanity	180
Қошербаев Ж.Д. Казахстанско-российское сотрудничество в атомной энергетике в контексте евразийской интеграции	183
Мырзабеков М.С., Айдабосын С. Қазақстан мен Қырғыз Республикасы арасындағы сауда-экономикалық байланыстардың саяси-құқықтық астарлары	186
Әліпбаев А.Р., Әби Ж. Қазақстан мен Ресей арасындағы трансшекаралық өзендер мәселесі	188
Балаубаева Б.М., Әмірқұлова А.А. Оңтүстік-Шығыс Азиядағы қытай миграциясы	192
Шканяк О. Политика России в Центральной Азии в области безопасности: исторический аспект	196
Момынкүлов Ж., Құрманкүлов М. Сириядағы қарулы қақтығыстың қазіргі ахуалы	199
Малбаков Д. Влияние внешних центров сил на процесс трансформации в Восточной Европе	201

Макашева К.Н., Каримсаков А.О. Еуропалық Одақтың ортақ сыртқы саясатындағы дағдарысы (Ливия тәжірибесі)	205
Деловарова Л.Ф. Шанхайской организации сотрудничества некоторые аспекты развития сотрудничества в сфере регулирования миграционных потоков в рамках	209
Абдыхалықов Қ.С. Тибет және Шыңжаң жеріндегі Қытай мен Үндістан арасындағы шекаралық мәселелер	210

ӘЛЕМДІК ЭКОНОМИКАНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ *АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ*

Аубакирова А.А. Геополитическое и экономическое сотрудничество Казахстана и Китая	216
Изимов Р.Ю. Торгово-экономические аспекты сотрудничества Казахстана и Синьцзяна	219
Медуханова Л. А. Инвестиции Китая в несырьевой сектор экономики Казахстана: современные направления и перспективы	222
Омарова М.А. Орталық Азия елдерінің экономикасына бағытталған Қытай инвестициялары	226
Иембекова М.О. Шанхай ынтымақтастық ұйымы аясындағы Қытайдың экономикалық мүддесі	230
Чжан Юйянь Благоприятные условия сотрудничества Китая и Казахстана в строительстве Экономического пояса на Шелковом пути	233
Мұқаметханұлы Н., Рахымұлы А. Қытайдың Дүниежүзілік сауда ұйымындағы тәжірибесі	237
Елемесов Р.Е., Машымбай С.Н. Казахстан в Таможенном Союзе: противоречия и перспективы развития	243
Байгісиев М.К. Мемлекет пен рынок арақатысы туралы теориялар	245
Байгісиев М.К., Оспанбаев Ж.А. Адами капитал теориясының эволюциясы	248
Ондаш А. Қазақстан экономикасының индустриялық-инновациялық даму теориясы мен тәжірибесін талдау	251
Момынқұлов Ж.Б., Есбаева А.Х. Еуразия экономикалық одағына реалисттік талдау	254

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ *АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА*

Аюпова З.К., Кусаинов Д.У. К истории становления таможенного дела как основы укрепления экономической политики казахстанско-китайских отношений	257
Самалдыков М.К. Антитеррористический потенциал ШОС	263
Айдарбаев С.Ж., Оңғаров Ә.А. Халықаралық шарт жасау үдерісінің басталуы	267
Досымбекова М.С., Карабалаев К. Международно-правовые и национально-правовые основы ответственности за нарушение режима государственной границы Республики Казахстан	269
Машимбаева Г.А., Мухаметкалиева А.М. Правовые последствия предстоящего вступления Республики Казахстан во Всемирную Торговую Организацию для Таможенного союза	272
Айдарбаев С.Ж., Аширов С. Хельсинки үдерісі басталуының тарихи және саяси қырлары	275
Сайрамбаева Ж.Т., Момбаев С.Т. Еуропалық Одақтың білім беру қызметінің даму тарихы	278
Ергобек Ш.К., Алтаева К.Ж. Опыт применения правил по оценке ущерба природной среде в развитых странах: проблемы теории и практики	283
Ахатов У.А., Ондашұлы Е. Түркістан АССР-інің алғашқы конституциясының саяси және құқықтық ерекшеліктері	286
Жунисов Ж.С. Еуразиялық экономикалық қауымдастыққа мүше мемлекеттердің ұлттық заңнамаларын гармонизациялау	289
Даркенбаев А.И., Дауренбекова А. Бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы халықаралық құқықтың өзекті мәселелерінің негізгі қырлары	291
Машимбаева Г.А., Сагимұлыдина Н. Т. Правовой статус органов наднационального строительства: Европейская Комиссия и Евразийская Экономическая Комиссия	294

АВТОРЛАР ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТ	297
--------------------------------	-----

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ШАРТ ЖАСАУ ҮДЕРІСІНІҢ БАСТАЛУЫ

Халықаралық шарт жасасу үдерісінің басталуы халықаралық жария құқық теориясында үлке маңыздылыққа ие мәселелердің бірі болып табылады.

Мұның себебі келісім-шартты жасасу бастамасын көтеру мәселесіне байланысты болып отыр өйткені бүгінгі күнге дейін мұндай бастаманы көтеру кейбір ғалымдардың ойы бойынша халықаралық шартты жасасу сатыларының бірі болып есептелсе, тағы біреулерінің пікірінше ол шартты жасасудың алдында орын алатын құбылыс. Демек, осы уақытқа дейін халықаралық құқық ғылымында бұл мәселеге қатысты ортақ пікір әлі де қалыптаса қойған жоқ.

Келісім-шарттық (немесе шарттық) бастама ретінде «белгілі бір мемлекеттің немесе бір топ мемлекеттің әлде халықаралық ұйымның келісім-шарт мәтінінің жобасын ұсыну арқылы белгілі бір келісім-шартты жасау бойынша ұсынысы. Келісім-шарттық бастама келісімді жасау үдерісін, егер алдымен, мәтінмен жұмыс жасауды жеңілдетеді» [1, с.182].

Келісім-шарттық бастама «бір немесе бірнеше мемлекетпен, сондай-ақ халықаралық ұйыммен көтерілуі мүмкін. Әдетте, олар халықаралық келісім-шарттың жасалу үдерісін ұйымдастыру бойынша міндеттерді өз мойнына алады» [2, с.172; 3, с.268-269].

Қазақстан заңнамасында келісім-шарттық бастама мәселесі 2005 жылы 30 мамыр күні қабылданған «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Заңда реттелген [4]. Осы Заңның 5-бабында еліміздің тарихында алғаш рет келісім-шарттық бастама мәселесі өз шешімін тапты. Бұл бап халықаралық шарттарға қол қою, оларды ратификациядан өткізу, бекіту, қабылдау туралы және оларға қосылу жөнінде ұсыныстарға арналған болатын.

Мұндай ұсыныстар ең алдымен Қазақстан Республикасының мүдделі орталық мемлекеттік органдарымен олардың құзыреті шегінде, сондай-ақ ҚР Сыртқы істер министрлігімен келісілуі тиіс (4-тармақ).

ҚР Президентіне тікелей бағынышты және оған есеп беретін мемлекеттік органдар өз құзыреттері шегінде келесі ұсыныстар жасай алады (яғни, келесідей келісім-шарттық бастамалар көтере алады):

- ҚР Президентіне – Қазақстан атынан жасалатын (яғни, қол қойылатын, ратификациядан өткізілетін, бекітілетін, қабылданатын және қосылатын) халықаралық келісім-шарттарға қатысты;

- ҚР Үкіметіне – ҚР Үкіметі атынан жасалатын (яғни, қол қойылатын, ратификациядан өткізілетін, бекітілетін, қабылданатын және қосылатын) халықаралық келісім-шарттарға қатысты (1-тармақ).

ҚР орталық атқарушы органдары өз құзыретіндегі мәселелер бойынша ҚР Үкіметіне халықаралық келісім-шарттарды жасасу (яғни, оларға қол қою, ратификациядан өткізу, бекіту, қабылдау және қосылу) жөнінде ұсыныстар жасайды (яғни, келісім-шарттық бастама көтереді) (2-тармақ). ҚР Үкіметі болса, өз кезегінде, мұндай ұсыныстарды қарастырып, Қазақстан Республикасының атынан жасалуды талап ететін халықаралық келісім-шарт болса, оны жасау ұсынысын қаулы қабылдау арқылы ҚР Президентіне жеткізеді (3-тармақ).

Қарастырып отырған Заңның 5-бабының 6-тармағына сай, халықаралық келісім-шарттарды жасау бойынша ұсыныстар келесі мәселелерді қамтуы тиіс:

1) жағдайға байланысты ҚР Президентінің, ҚР Парламентінің және ҚР Үкіметінің тиісті актілерінің жобаларын;

2) халықаралық келісім-шартты жасау қажеттілігінің негіздемесін, оның ішінде халықаралық келісім-шарт жобасының ҚР заңнамасы мен ҚР халықаралық келісім-шарттарына сәйкестігінің анықтамасын;

3) халықаралық келісім-шартты жасаудың мүмкін болатын саяси, құқықтық, қаржылық-экономикалық және өзге де салдарының бағасын;

4) халықаралық келісім-шарттарды орындауға уәкіл етілген тиісті органдардың нұсқауларын;

5) қажет болған жағдайда халықаралық келісім-шарт жасауға жоспарланып отырған келіссөздерге қатысатын тараптардың халықаралық құқықтық субъектілігі туралы ақпаратты;

6) жасалу тәсіліне байланысты мемлекеттік және орыс тілдеріндегі халықаралық келісім-шарттардың жобаларын немесе мемлекеттік және орыс тілдеріне аударылған көп жақты халықаралық келісім-шарттардың ресми расталған көшірмелерін;

7) көп жақты халықаралық келісім-шарттарға қатысушы мемлекеттердің тізімін;

8) көп жакты халықаралық келісім-шарттарға ҚР-ның мүмкін болатын ескертпелерінің жобалары мен негіздемелерін;

9) көп жакты халықаралық келісім-шарттарға жасалған басқа мемлекеттердің ескертпелерінің мәтіндерін, сондай-ақ басқа уағдаласушы тараптардың ескертпелеріне Қазақстан Республикасының мүмкін болып табылатын қарсылықтарының жобалары мен негіздемелерін.

Осылайша еліміздің заңнамасында келісім-шарттық бастама мәселесі өз шешімін тауып отыр. Байқап отырғанымыздай, қарастырып өткен Заңның 5-бабында келісім-шарттық бастамаға қатысты қойылатын негізгі талаптар бекітілген.

Сонымен қатар, «Халықаралық келісім-шарттар туралы» Заңның мәтінінде келісім-шарттық бастаманы жүзеге асыру тетігі де бекітілген. Бұл тетік Заңның 8 және 13-17 баптарында көрініс тапқан.

Заңның 8-бабы бойынша халықаралық шарттарды дәйектеу, олардың мәтінін қабылдау, сондай-ақ қол қою туралы және осы актілерді жасасуға өкілеттік беру туралы шешімдерді тиісті акті түрінде:

- Қазақстан атынан жасалатын халықаралық шарттарға қатысты ҚР Президенті қабылдайды.

Халықаралық шартқа қол қою туралы тиісті акті, егер мұндай халықаралық шартқа ҚР Президенті қол қоятын немесе бұл халықаралық шартқа қол қою құқығын ҚР Президенті шартқа тікелей қол қояр алдында, басқа лауазымды адамға табыстаған, соның ішінде ауызша табыстаған жағдайда, қабылданбайды;

- ҚР Үкіметінің атынан жасалатын халықаралық шарттарға қатысты, соның ішінде өз атынан осы актілерді жасасу өкілеттігін ҚР Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың басшыларына немесе олардың орынбасарларына беру туралы шешімдерді - ҚР Үкіметі;

- Қазақстан Республикасының орталық мемлекеттік органдары атынан жасалатын халықаралық шарттарға қатысты ҚР орталық мемлекеттік органдарының бірінші басшылары немесе оларды алмастыратын адамдар қабылдайды.

Демек, біз келтіріп отырған бапта келісім-шарттық бастаманы көтеруге құқылы ресми мемлекеттік органдардың осы мәселеге қатысты өкілеттіктері белгіленген.

Халықаралық шарттық (келісім-шарттық) бастаманы жүзеге асырудың нақты тетігіне келсек, оның басты элементтері Заңның 13-17 баптарында бекітілген. 13-бапта халықаралық шарттарды ратификациялау туралы ұсыныстар енгізу тәртібі белгіленген. Яғни, орталық мемлекеттік органдар ҚР Үкіметіне өз құзыретіндегі мәселелер бойынша халықаралық шарттарды ратификациялау туралы ұсыныстар жасайды. Одан кейін халықаралық шарттарды ратификациялау туралы ұсыныстарды ҚР Үкіметі Парламенттің қарауына енгізеді. ҚР халықаралық шарттарын ратификациялау туралы заңдарды Парламент қабылдайды (14-бап).

Заңның 15-бабында ратификациялауға жатпайтын келісім-шарттарды бекіту және қабылдау туралы айтылған. Мемлекетішілік рәсімдерді жүргізуді көздейтін ратификациялауға жатпайтын халықаралық шарттарды:

- Қазақстан атынан қол қойылғандарын - ҚР Президенті;

- Қазақстан Үкіметі атынан қол қойылғандарын ҚР Үкіметі бекітуге, қабылдауға тиіс.

16-бап. Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарға қосылуы туралы ұсыныстар ҚР Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін ҚР мемлекеттік органдары тиісті тәртіппен өз құзыретіндегі мәселелер бойынша:

- ҚР Президентіне - Қазақстан атынан халықаралық шарттарға қосылу туралы ұсыныстар;

- ҚР Үкіметіне Қазақстан Үкіметі атынан халықаралық шарттарға қосылу туралы ұсыныстар береді (1 тармақ).

ҚР орталық атқарушы органдары Заңда көзделген тәртіппен өз құзыретіндегі мәселелер бойынша ҚР Үкіметіне халықаралық шарттарға қосылу туралы ұсыныстар береді (2 тармақ).

Баптың 3 тармағына сәйкес ҚР Үкіметі өзіне қатысты ұсыныстарды қарайды және:

1) ҚР Президентіне - Қазақстан атынан жасасылатын, ратификациялауға жатпайтын;

2) ҚР Президентімен келісім бойынша ҚР Парламентіне - Қазақстан атынан жасасылатын, ратификациялауға жататын;

3) ҚР Парламентіне ҚР Үкіметінің атынан жасасылатын, ратификациялауға жататын халықаралық шарттарға қосылу туралы ұсыныстар енгізеді.

Қазақстанның халықаралық шарттарға қосылуы туралы шешімдерді:

1) қосылу Қазақстан атынан немесе ҚР Үкіметінің атынан жүзеге асырылатын, ратификациялауға жататын халықаралық шарттарға қатысты, ратификациялау туралы заң қабылдау арқылы - ҚР Парламенті;

2) қосылу Қазақстан атынан жүзеге асырылатын, ратификациялауға жатпайтын халықаралық шарттарға қатысты - ҚР Президенті;

3) қосылу ҚР Үкіметінің атынан жүзеге асырылатын, ратификациялауға жатпайтын халықаралық шарттарға қатысты ҚР Үкіметі қабылдайды (17-бап).

Сөйтіп, келісім-шарттық бастаманың Қазақстан заңнамасында егжей-тегжейлі реттелуі бұл мәселенің маңыздылығын дәлелдейді.

Шарттық бастаманы реттейтін жоғарыда көрсетілген нормалардың барлығы Заңның халықаралық шарттарды жасасуға арналған 2-тарауында орналастырылғанын ескерсек, келісім-шарттық бастама халықаралық шарттарды жасасудың ажырамас бөлігі екенін байқауға болады.

Демек, халықаралық келісім-шартты жасасу үдесісі келісім-шарттық бастамадан орын алады.

1 Международное право: Учебник. Отв. ред. Ю.М.Колосов, Э.С. Кривчикова. – М.: Международные отношения, 2000. – 720 с.

2 Международное право: Учебник для вузов /Под ред. Г.В.Игнатенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Высшая школа, 1995. – 399 с.

3 Международное право. Учебник для вузов. Ответственные редакторы – проф. Г.В.Игнатенко и проф. О.И.Тиунов. М.: Издательская группа НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – 584 с.

4 «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасының 2005 жылғы 3 мамырдағы №54 Заңы // Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы. – 2005. - №10. - 35-құжат.

Досымбекова М.С., Карабалаев К.

Казахский Национальный Университет им. Аль-Фараби, Алматы, Казахстан

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ И НАЦИОНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА НАРУШЕНИЕ РЕЖИМА ГОСУДАРСТВЕННОЙ ГРАНИЦЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

В Послании Президента Республики Казахстан - Лидера нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана 14 декабря 2012 года «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства» отмечается, что «наши приоритеты являются неизменными – развитие партнерства с нашими соседями - Россией, Китаем, странами Центральной Азии...» [1]

В качестве нормативных оснований охранительных отношений и отношений по обеспечению безопасности в районе границ можно рассматривать целый ряд международных договоров, заключенных Республикой Казахстан с сопредельными государствами. Нарушение этих договоров также влечет международно-правовую ответственность.

Принципиальные положения для урегулирования потенциальных отношений ответственности содержатся в Договоре о сотрудничестве в охране границ государств-участников СНГ с государствами, не входящими в Содружество, от 26 мая 1995 г. РК ратифицировал данный Договор 18 октября 1996г.[2]Ряд обязательств государств по обеспечению безопасности в районе границы содержится в Соглашении между Республикой Казахстан, Кыргызской Республикой, Российской Федерацией, Республикой Таджикистан и Китайской Народной Республикой об укреплении доверия в военной области в районе границы от 26 апреля 1996 г. и в Соглашении между Российской Федерацией, Республикой Казахстан, Кыргызской Республикой, Республикой Таджикистан и Китайской Народной Республикой о взаимном сокращении вооруженных сил в районе границы от 24 апреля 1997 года, а также в принятой 7 июня 2002г. Хартии Шанхайской организации сотрудничества.[3]

Вышеприведенные соглашения заключались в целях урегулирования отношений, возникающих между сопредельными государствами в целях осуществления мероприятий по охране границ. Такие мероприятия являются проявлением суверенитета государств и направлены в целом на реализацию суверенных прав государств по охране своих границ, целостности своей территории. В данных соглашениях деятельность вооруженных сил государств рассматривалась как необходимое условие охраны границ в соответствии с международным правом. Однако необходимо учитывать, что эта правомерная в общем-то деятельность может стать причиной человеческих жертв, материального ущерба имуществу соседнего государства или привести к напряженности между сопредельными государствами. Поэтому 23 декабря 2002 г. между Правительством Республики Казахстан и Правительством КНР было заключено Соглашение о предотвращении опасной военной деятельности.[3]